

Traditionele rechten en fundamentele waarden

Julián Carrón*

Corriere della Sera, 24 januari 2016

Geachte redactie, na maanden van discussie over het samenlevingscontract is het wetsvoorstel-Cirinnà aangekomen in het Parlement, wat weer een nieuwe demonstratie veroorzaakt, of liever gezegd twee, één voor en één tegen. Wie het project steunt, vraagt om de erkenning van nieuwe rechten; degenen die verzetten daarentegen verdedigen de traditionele rechten.

Wat veroorzaakt de bitterheid van het huidige conflict? Een deel van de publieke opinie claimt deze nieuwe rechten als een overwinning van de beschaving, een ander beschouwt ze als een aanval op de waarden die ten grondslag liggen aan de westerse beschaving. Daarom ontstaan rond beide sociale scheidingen en politieke conflicten die onverzoebaar lijken. Waarom zoveel enthousiasme en zoveel afkeer?

Laten we beginnen met de vraag naar de oorsprong van de zogenaamde nieuwe rechten. Elk van hen komt uiteindelijk voort uit diep menselijke behoeften: de behoefte om lief te hebben en bemind te worden, de wens om vaders en moeders te zijn, de angst voor het lijden en de dood, de zoektocht naar de eigen identiteit. Dat is de reden waarom de nieuwe rechten zo aantrekkelijk voorkomen en zich zo snel verspreiden, met de impliciete verwachting dat de rechtsorde het drama van het leven kan oplossen en "wettelijk" een bevrediging van de oneindige behoeften eigen aan het hart van elke mens, kan garanderen.

In deze context is het voorstel-Cirinnà ontstaan, met de bedoeling om te voldoen aan het verlangen naar vervulling op het affectieve vlak tussen personen van hetzelfde geslacht die zich met elkaar verbinden, waarmee ze nieuwe sociale vormen introduceren en de erkenning ervan opeisen. Met alle respect voor de juridische discussie wil ik hier benadrukken dat de kern van de zaak altijd de mens is en diens verwezenlijking. Achter elke menselijke inspanning zit een roep naar voltooiing. Maar is deze poging, hoe oprecht ook, in staat te antwoorden?

Niet altijd kijkt de hedendaagse cultuur, waarvan we allemaal deel uitmaken, naar de diepe behoefte van het ik, en zij begrijpt vaak niet de volle omvang van de oneindige behoeften die de mens vormen; en dus, biedt ze vaak deelantwoorden, die vervolgens onvoldoende antwoord geven. Maar laat het menselijk verlangen zich echt zo gemakkelijk reduceren? Zoals Cesare Pavese ons heeft geleerd: "wat een mens zoekt in zijn genoegens is iets oneindigs, en niemand zou ooit de hoop opgeven dit oneindige eens te bereiken". De druppel zal nooit het glas van het leven geheel vervullen. Een voorbeeld hiervan is het getuigenis – die ik onlangs tegenkwam – van een homoseksueel die in de mode zit. Hij heeft een goede baan en een relatie met een vriend. Aan een stel, vrienden van hem die hij toevallig heeft ontmoet, vertrouwt hij toe dat hij niet gelukkig is en hij zegt hun: "Het is alsof ik iets mis, het is alsof ik mijn leven leef als een voortdurende reactie, als een verdediging. Dat maakt me onrustig".

Onrustig, net als iedereen. We hebben allemaal de neiging om voortdurend ons verlangen te reduceren tot een bepaald beeld dat we hebben bedacht, omdat we denken dat dat ons de oplossing zal brengen. Maar de echte mens zal hiermee nooit tevreden zijn. Integendeel, de te betalen prijs is zeer hoog, namelijk te stikken achter te tralies van een zelfgebouwde gevangenis. Kan ontevredenheid worden opgelost met de goedkeuring van een wetsvoorstel? Velen geloven van wel. Dit verklaart de felle strijd om het wetsvoorstel goedgekeurd te krijgen. Aan de andere kant, degenen die geloven dat het wetsvoorstel de fundamenteën van de samenleving ontwricht, verzetten zich vaak met dezelfde felheid, totaal niet in staat om de positie die zij aanvechten, uit te dagen, integendeel, zij wakkeren die tegenovergestelde stellingname juist aan.

“Wie zal ons verlossen van deze dodelijke situatie?”, vroeg St Paulus zich al af. Alleen een levende ontmoeting die de menselijkheid van de mens verheft en hem zijn oorspronkelijke adem teruggeeft kan hem verlossen van de dictatuur van zijn gereduceerde verlangens, waardoor in hem de wens wordt geboren naar een andere vorm van leven; alleen een dergelijke ontmoeting kan een adequate reactie vormen op de reducties die we zien, altijd de vrijheid van de ander respecterend. Zoals de vriendschap die dat paar had aangeboden aan hun homoseksuele vriend, die hem ertoe bracht om te zeggen: “Het zou mooi zijn het werk en de relaties te beleven zoals jij en je vrouw ze beleven. Jullie zijn speciaal op een normale manier. Het is mooi om met jullie te praten”. En toen vroeg hij: “Hoe doen jullie dat, zó leven?”

Het is een illustratie van datgene waar don Giussani ons altijd aan herinnerde: “In een samenleving als deze kun je niets nieuws creëren behalve met het leven zelf: er is geen structuur of organisatie of initiatief dat standhoudt. Alleen een nieuw en ander leven kan structuren, initiatieven, relaties, alles omwentelen”. Hetzelfde leven dat de dorst van de Samaritaanse vrouw, die vijf mannen niet konden lessen, uitdaagde.

Is dat niet wat iedereen verwacht van ons christenen? “Wat ontbreekt is niet de verbale of culturele herhaling van het goede nieuws. Men verwacht vandaag misschien onbewust de ervaring van de ontmoeting met mensen voor wie het feit van Christus is zo'n aanwezige realiteit is dat het hun leven heeft veranderd. Het kan de mens van vandaag wakker schudden: een gebeurtenis die echo is van de oorspronkelijke gebeurtenis, toen Jezus zijn blik omhoog richtte en zei: "Zacheüs, kom snel naar beneden snel, ik kom bij jouw thuis" (don Giussani). Dit toont de wijze waarop het christendom is gebeurd en nog steeds telkens opnieuw gebeurt. Met andere woorden, Christus is geen versiering bij een oplossing die elders gevonden moet worden, maar de sleutel van de oplossing. Alleen Christus, als aanwezige gebeurtenis in het leven van mensen, is in staat om een mens te bevrijden van zijn reductie en hem de volheid waarvoor hij is gemaakt te laten verlangen en te laten ervaren. "Het zou mooi zijn het werk en de relaties te beleven zoals jij en je vrouw ze beleven". Zonder een dergelijke ervaring van bevrijding, zal ieder zogenaamd concrete antwoord altijd ontoereikend zijn. Ieder van ons heeft hiervoor direct bewijs in zijn leven.

Wat is dan de werkelijke bijdrage die eenieder van ons christenen geroepen is te bieden aan het huidige debat, trouw aan de traditie van de Kerk en haar leer, die niet ter discussie staan? “Wij weten dat het beste antwoord op de conflictualiteit van het menszijn van het beroemde *homo homini lupus* van Thomas Hobbes het *‘Ecce homo’* van Jezus is, die niet

beschuldigt, maar verwelkomt, en persoonlijk betaalt, verlost". Vanuit deze zekerheid waarvan paus Franciscus getuigt kunnen we met eenieder in relatie treden, om "samen met de anderen te bouwen aan de *civil society*" (Florence, 10 november 2015), door – voor zover mogelijk – onze bijdrage aan te bieden om de dingen te verbeteren, voor het welzijn van allen.

* Voorzitter van de Fraterniteit van Gemeenschap en Bevrijding